

Sivistävää keskustelua 29.8.2023

Aihe: Vapaudet – Rajoitukset

Syksyn toisessa keskustelussa tuli jälleen hyvin esiin monia ajatuksia. Keskustelut käytiin kahdessa ryhmässä, joten kaikkia ajatuksia ei valitettavasti saatu kirjattua ylös.

Aluksi

Paikalle tuodun kakun käyttöä ei rajoitettu. Tästä vapaudesta huolimatta yksi pala jäi jäljelle.

Määritelmistä

”Vapaus on kyky käyttää saatavilla olevia mahdollisuuksia.”

”Tekojen seuraukset taas ovat rajoituksia.”

Asia ei kuitenkaan ole ihan näin yksinkertainen.

Yhteiskunnan säännöt rajoittaa yksilöiden toimintaa, mutta niiden tarkoitus on taata kaikille samat oikeudet eli vapauksia ja mahdollisuuksia.

Rajoitusten rajanvedossa tulee siis käyttää malttia.

Luonnollisista oikeuksista

Luonnolliset oikeudet mainittu ohimennen. Mitä se tarkoittaakaan?

- Ihminen ei voi lentää käsiä heiluttamalla tai liikkua seinien läpi. Kyse luonnollisista rajoituksista.
- Toisaalta ihminen voi kävellä jalkoja heiluttamalla ja liikkua mailla ja mannuilla. Kyse luonnollisista vapauksista.

Luonnolliset oikeudet viittaavat monissa näkemyksissä oikeuksiin, jotka ovat olemassa luonnollisten lakien perusteella ilman, että ihmisen tarvitsee kehittää omia yhteiskunnallisia lakeja.

Esimerkkejä vuosien takaa luonnollisen lain *{natural law}* vaistomaisesta olemuksesta:

”There is indeed a law, right reason, which is in accordance with nature; existing in all, unchangeable, eternal. Commanding us to do what is right, forbidding us to do what is wrong.”

- Marcus Tullius Cicero -

[Lähde: <https://www.gutenberg.org/ebooks/54161>]

”He osoittavat, että lain vaatima teko on kirjoitettu heidän sydämeensä. Siitä todistavat myös heidän omatuntonsa ja ajatuksensa, kun ne syyttävät tai puolustavat heitä.”

- Room. 2:15 -

[Lähde: www.raamattu.fi/raamattu/UT2020/ROM.2.15]

”Because in man there is first of all an inclination to good in accordance with the nature which he has in common with all substances: inasmuch as every substance seeks the preservation of its own being, according to its nature: and by reason of this inclination, whatever is a means of preserving human life, and of warding off its obstacles, belongs to the natural law.

Secondly, there is in man an inclination to things that pertain to him more specially, according to that nature which he has in common with other animals: and in virtue of this inclination, those things are said to belong to the natural law, ”which nature has taught to all animals”, such as sexual intercourse, education of offspring and so forth.

Thirdly, there is in man an inclination to good, according to the nature of his reason, which nature is proper to him: thus man has a natural inclination to know the truth about God, and to live in society: and in this respect, whatever pertains to this inclination belongs to the natural law; for instance, to shun ignorance, to avoid offending those among whom one has to live, and other such things regarding the above inclination.”

- Thomas Aquinas -

[Lähde: <https://www.gutenberg.org/ebooks/17897>]

Nykyään tiedetään, että luonnontilassa vahvin voittaa (ts. ympäristöön sopivin selviytyy), joten nämä ”luonnolliset oikeudet” menettää, jos ei ole tarpeeksi vahva (ts. ympäristöön sopiva). Tähän elämän kiertokulku ja luonnon valintakin perustuu.

Onko tällöin kyse oikeuksista ollenkaan? Ihmisten ”epäluonnollisesti” luomien ihmisoikeuksien on tarkoitus kuulua kaikille yksilöille riippumatta vahvuudesta, varallisuudesta, yms. eroista.

Ongelmallisista seuraamuksista ja luovista ratkaisuksista

Joskus rajoitukset ovat vaikeita havaita ja tulevat voimaan vasta pitkän ajan päästä. Esimerkiksi:

- Lentokoneen kehittäminen tapahtui tietämyksen asettamien rajoitusten sisällä
- Valmistuttuaan lentokoneet loivat vapauksia liikkumisen suhteen
- Toisaalta ilmakehään lasketuilla saasteilla olikin ennalta arvaamattomia seuraamuksia, jotka näkyvät nyt ilmastossa ja rajoittavat toimintaa etenevissä määrin.

Korona-aikaan rikottiin monessa työpaikassa kielto etäkokouksista ja etätyöstä.

”Lisäsi vapautta ja luottamuskin kasvoi?”

”Työnantaja säästi paljon, mutta rahat ei mennyt työntekijöille!”

”Mihin meni?”

”Entä jos työnantajat alkaa haluamaan lähinnä etätyöntekijöitä? Se ei kaikille sovi!”

Erinäiset ongelmat rajoittaa mahdollisuuksia elämässä.

Luovuudella taas ratkotaan ongelmia, joihin ei ole jo olemassa ratkaisuja.

Luovuus on vahvasti sotkeutunut vapauksien ja rajoitusten verkkoon.

- Liikat rajoitukset tappaa luovuuden, kun rajojen ahtaus vähentää vapautta valita keinonsa tai jopa tavoitteensa.

- Toisaalta rajoitukset asettaa selkeän alkutilanteen ja mahdollisuusavaruuden, jolloin on helpompi käydä läpi keinot ja niiden yhdistelmät.
 - Yhdistelmien määrä kasvaa räjähdysmäisesti, joten keinojen karsiminen on käytännössä aina välttämätöntä, koska aika on luonnollisesti rajallinen voimavara.

[Toim. huom. Kun kirjoittaessa rajaa pois englannin kieliset lainasanat, joutuu etsimään suomen kielisiä vastineita ja keksimään luovia kiertoilmauksia. Kannattaa kokeilla.]

Luonnollisten rajoitusten lisäksi on ihmismielen luomia rajoituksia. Toisin sanoen, opitut käytösmallit ajaa ”laatikon sisälle”, josta vaikea nähdä ulos.

- Esimerkiksi uuden lentokonemallin suunnittelussa saatettiin ennen vanhaan painottaa lähinnä nopeutta ja halpuutta, mutta nykyään on otettava huomioon myös ympäristölliset vaikutukset muun muassa lakien asettamien rajoitusten takia.
- Lait taas muuttuivat vasta, kun tarpeeksi monen mielessä tulevien ympäristöongelmien aiheuttamien rajoitusten haitat kasvoivat suuremmiksi kuin nykyajan kulutusyhteiskunnan takaamien vapauksien hyödyt.
- Yksilöiden mielet muuttuu eri tahtiin uusien ajatusten perusteella:
 - Jos on kiire, vain lentokone kelpaa. Toisaalta, miksi kiirehtiä?
 - Jos haluaa nauttia lomasta, vain etelän aurinkorannat kelpaa. Toisaalta, miksi paikallinen luonto ei voisi kelvata myös?

Onko laatikon ulkopuolella pelottavaa sekasortoa vai vain isompi laatikko?

Onko luovuus sekasorron kaitsemista?

[Näihin ei saatu vastauksia. Kehitä omat!]

Aivot säästää tehoja vaikeita tilanteita varten, jolloin tarvitaan luovia ratkaisuja.

Toisaalta mukavuuden halu rajoittaa ja syö luovuutta.

Vaihtoehdot kuormittaa. Kun on liikaa polkuja, ei saa kiinni mistään polusta ja luova luoviminen ei onnistu.

Luovuuden esiin houkuttelijana voi olla aika.

”Kun rajaa käytettävissä olevan ajan, alkaa tapahtumaan.”

”Takaraja tarvitaan, rajoittamaton aika.”

”Kuolema on yksi tärkeimmistä opettajista”

”Kokeilen tota nyt, koska muuten ei tule tehtyä.”

”Takaraja, josta ei ole tarkkaa tietoa.”

”Kuoleman pelko voi myös passivoida.”

”Nihilismi. Miksi tehdä mitään, jos kuitenkin kuolee.”

”Kärsimyksen uhka kannustaa, jos tietoinen siitä.”

Ongelmat rajoittaa ja pakottaa keksimään uusia ratkaisuja. Keksinnöt mahdollistaa uusia vapauksia.

”Mutta myös luo uusia ongelmia.”

”Kohta palataan taaksepäin hevosen käyttöön.”

”Ei toimisi sekään. Jos jokaisella oma hevonen, yhtäläillä tulisi saasteita kuin autoistakin.”

”Ihminen ei ollut tietoinen [ympäristöongelmista] samalla tavalla ennen.”

Rahan vallasta

”Nykyään kapitalismi valjastaa ihmisten itsekkään rahan tavoittelun tuottamaan yhteistä hyvää.”

”Tuottaa myös roskaa, ei pelkästään yhteistä hyvää, koska oikeastaan kyse on vain tuotannon tehokkuudesta.”

Tehokkuus luo asioiden tuottamiseen uusia kaistoja, jotka sitten täyttyy jälleen kuin moottoritiet konsanaan.

”Mitä varten tulee olla tehokas?”

”Jos moraalisuuden majakan valo jää pois, tehokkuus ajaa alas jyrkännettä.”

Valittu päämäärä tärkeä!

[Tästä aiheesta lisää viime kerran keskustelussa 15.8.2023.]

”Huoli pääoman säilyvyydestä syntyy rikkaille.”

”Miljoona puolittuu ellei sitä sijoittamalla saa kasvamaan.”

”Jos voittaisin lotossa, en alkaisi törsäilemään.”

”Ranskalainen voitti 70 miljoonaa ja lahjoitti 50 miljoonaa hyväntekeväisyyteen!”

”Todellinen rakenteellinen ongelma on valtion keskuspankkivelka esim. Sudanissa.”

”Lahjoitus ruokaan tai hätäapuun ei ratkaise juuriongelmaa.”

”Pitäisi tukea pysyviä muutoksia.”

”Etelä-Sudanin kansalaiset taistelivat itselleen itsenäisyyden, mutta hommat monta vuotta kuralla siitä lähtien.”

”Kestää pitkään saada asiat kuntoon. Euroopassa Balkanit esimerkiksi.”

”Velka tietynlaista orjuuttamista, jos joutuu maksamaan ikuista korkoa.”

”Ihmisoikeudet ei toteudu, jos taloudellinen riippuvuus vie voimavarat.”

”Missä määrin rajoittaa, pitää löytää tasapaino.”

”Suomi maksoi velkansa nopeasti.”

”Olisiko pitänyt?”

”Siirryttiin agraarista yhteiskunnasta teolliseen hyvinvointivaltioon.”

”Hyvä siirto.”

”Jos elää kädestä suuhun ei voi kehittyä itse.”

”Epäsuora riisto ei ole oikeudenmukaista!”

”Me ruokaketjun huipulla ei tahallaan halua pahaa, mutta halpa tuotanto vaatii ”orjuuttamista” jossain muualla.”

”Pitäisi olla tyytyväinen vähempään. Silloin ilmenisi vähemmän omistamisen aiheuttamia rajoituksia [myös muualla maailmassa].”

Valinnanvarasta

”Voisi luulla, että aina haluaisi enemmän valintoja.”

”Laatua vai määrää?”

”Parisuhteissa joku haluaa yhden parin ja näkee siinä vapauden. Toinen haluaa monia suhteita.”

”Löysin laadukkaan suklaamerkin.”

”Kuinka monta kokeilit ensin?”

”En yhtään. Ensimmäinen oli parempi kuin 4 jälkimmäistä. Tuntui, että rahaa meni hukkaan kokeillessa.”

”Haluaisitko käydä läpi 20 suklaamerkkiä mieluummin?”

”Valinnan vapaus on kiva kokeilumielessä, mutta sitä ei saa ilman aikaa ja voimavaroja.”

Erään tutkimuksen mukaan:

- Jos vaihtoehtoja on paljon
 - Useampi pysähtyy tutkimaan vaihtoehtoja, mutta myyntiä on määrällisesti vähemmän.
- Jos vaihtoehtoja on vähän
 - Harvempi pysähtyy tutkimaan vaihtoehtoja, mutta myyntiä on määrällisesti enemmän.

[Lähde: [https://faculty.washington.edu/jdb/345/345%20Articles/Iyengar%20%26%20Lepper%20\(2000\).pdf](https://faculty.washington.edu/jdb/345/345%20Articles/Iyengar%20%26%20Lepper%20(2000).pdf)]

”Mahdollisuuksien määrä on räjähtänyt. Vertaa nykyajan kauppojen tarjontaa entisaikojen kuninkaallisten pitopöytiin.”

”Raha antaa vapauden ostaa kaikkea”

”Mutta raha omistaa sinut, kun pitää ylläpitää tuloja, elintasoja ja kulutusta.”

”Kokoaikatyö vie ajan, mutta tuo rahaa/mammonaa.”

”Kumpi rajoittaa enemmän, olla rahakas vai rahaton?”

”Luultavasti rahaton.”

”Ei voi olla riittävästi rahaa.”

”Voisin kokeilla rahakkuutta jonkin aikaa, jotta tietäisi ihan varmasti.”

Vastuullisuudesta

”Kuluttajien vaikea tietää tuotteiden vastuullisuudesta.”

”Pitäisi ottaa selvää yritysten toiminnasta ja ostaa toiselta.”

”Jos on siihen [ajallista/rahallista] varaa siis.”

”Kaikki tuotteet epäeettisiä.”

”Entä reilun kaupan tuotteet?”

”Vähän auttaa.”

”Koko tuotantoketju pitää huomioida.”

”Lopputuote voi olla mukamas [luonnonmukainen], mutta ketju ei.”

”Alankomaalainen yritys tekee ensimmäisenä maailmassa suklaata, joka on täysin orjatyövapaata.”

[Mutta tavoitetta ei ole helppo saavuttaa: <https://www.thetimes.co.uk/article/anti-slavery-chocolate-brand-tonys-chocolonely-finds-1-700-child-workers-in-supply-chain-0n87qj996>]

”Tämäkin on kaksiteräinen miekka. Ghanalainen kaakaon tuottajan työolot ei parhaasta päästä. Kiusallista vaikka ei olisi orjatyötä.”

”Pakko suostua olosuhteiden takia. Lapsityövoima hirveää, mutta tapahtuu silti.”

”Vaihtoehtoja ei ole. Lievästi kärjistäen: prostituutio tai H&M hikipaja”

”Ei voi elää oikein paitsi omavaraisesti.”

”Mennäänkö takaisin metsästäjä/keräilijä elämään, jossa vain perustarpeilla, kuten ruoka, juoma ja suoja on väliä ja nekin pitää hankkia itse?”

”Nenäliinoistakin tehty mekkoja pula-aikoina.”

”Entä nykyajan halut? Voiko tottua elämään ilman tietotekniikkaa, sushia yms.”

”Viikossa pääsisi eroon haluista, jos olisi pakko.”

”Ei vaan ole vielä pakko!”

Aatteista

”Äärimmäiset aatteet tekee liian rajuja rajoituksia.”

”Pitäisi olla rajoituksille rajoituksia!”

”Ilman sääntöjä pitäisi kokoajan taistella säännöistä ja niiden luomista vapauksista.”

”Pitää olla järkevä syy. Ei riitä, että meidän uskonto sanoo tätä.”

”Turvavyöpakko on hyvä rajoitus. Kuka vastustaisi?”

”Isä laittoi turvavyön vain olalle.”

”Mikään aate ei ole osoittautunut hyväksi. Ennen nälänhätää, nyt ylensyöntiä!”

Helppo ratkaisu aatemaailmojen myllerrykseen

”Älä ota elämää liian vakavasti!”

Toinen ratkaisu

”Ei kannata olla mustavalkoinen vaan molempi parempi.”

”Kun asiat tasapainossa, voi vapaasti valita rajoituksensa.”

”Woke” mainittu.

Toisin sanoen, nostetaan esille haitallista (tai haitalliseksi koettua) toimintaa, mutta uhriutumisen ja uhriuttamisen menty liian pitkälle.

”Käytetään kapulakieltä, jotta ei vaan loukata ketään.”

Elämäntavoista

”Henkilöhallinnossa lihavalle ketjupolttajalle happiviiksissä ei viitsitä kertoa, että elämäntavat pitäisi laittaa uusiksi.”

”Jos ei anneta tietoa, sekin rajoittaa.”

”Ylipainoiset saa toki kuulla liikaakin asiasta”

”Pudota painoa!”

”Konstit puuttuu. Keinot/kannustimet mukaan.

[Tarina kannustimista.]

Viranomainen: ”Voisi olla jo Audi, jos et polttais.”

Asiakas: ”Onko sulla?”

[Tämä tarina on varmasti tosi.]

”Yltäkylläinen vapaus tuhoaa ihmisen.”

Rotatkin jää koukkuun huumeisiin, jos niitä tarjotaan tilanteessa, jossa rotta on yksin luonnottomassa ympäristössä.

[Lähde: <https://serenityatsummit.com/news/overview-rat-park-addiction-study>]

[Tarina päihteistä.]

Vanha kysyy: ”Miksi poltat tupakkaa?”

Nuori vastaa: ”En halua vanhainkotiin!”

[Tämäkin tarina on varmasti tosi.]

”Miksi moni hairahtuu paheisiin?”

Mahdollisesti siksi, että:

- Elämän mahdollisuuksien verkostossa suurin osa valituista poluista enemmän tai vähemmän haitallisia.
- Jotta ei hairahdu, pitää käyttää paljon voimavaroja maailman ymmärtämiseen ja toimintansa suunnitteluun, eli ylittää luonnollisia rajoituksia:
 - Laiskuus
 - Riippuvuudet
 - Itsekkyys
- Vahingossa valitsemalla todennäköisyys harmittomaan harhailuun on pienen pieni.

Nimistä

Nimilaistakin löytyy rajoituksia.

”Etunimivelvoite ja etunimen ehdottomat edellytykset

- Jokaisella tulee olla etunimi.
- Etunimiä saa olla enintään neljä.
- Etunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi tai etunimistä muodostettu kokonaisuus, joka ei ole:
 - omiaan aiheuttamaan pahennusta;
 - omiaan aiheuttamaan haittaa;
 - etunimeksi ilmeisen soveltumaton.

Etunimen harkinnanvaraiset edellytykset

- Etunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi, joka:
 - muodoltaan, sisällöltään ja kirjoitusasultaan vastaa vakiintunutta etunimikäytäntöä;
 - on vakiintunut samalle sukupuolelle;
 - ei ole ilmeisen sukunimityyppinen.
- Alaikäisen lapsen ensimmäiseksi etunimeksi ei voida kuin erityisestä syystä hyväksyä nimeä, joka on nimensajaajan elossa olevalla sisaruksella tai puolisisaruksella ensimmäisenä nimenä, eikä poika- tai tytär-loppuista tai vastaavalla tavalla muodostettua nimeä.”

[Harkinnanvaraisuudesta voi lukea lisää suoraan lakikirjasta:
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170946>]

Käytännössä suojellaan lapsia haitoilta, kuten kiusaamiselta.

[Tarina nimikiusaamisesta]

Pikku Luciferia kiusattiin nimen takia ja asiaa selviteltiin vanhempien kera.

Kun pikku Luciferilta vihdoinkin kysyttiin asiasta, hän vastasi:
”Ei paha ole kenkään ihminen vaan toinen on heikompi toista.”

[Tämäkin tarina on varmasti tosi.]

Jotkin nimet paikallisia, tavallisia.

”Tietyillä nimillä ei saa työtä!”

”Pitäisi olla nimetön työnhaku.”

”Syrjivät käytännöt rajoittaa elämää epärealistisesti.”

Saako yritykset valita työntekijät sen perusteella mitä uskoo?

Yrityksen näkökulma:

- ”nuoret” naiset → kohta äitiysvapaalla kuitenkin!
- ”vanhat” +57v → kohta eläkkeellä kuitenkin!

[Tästäkin aiheesta lisää viime kerran keskustelussa 15.8.2023]

Lakikiemuroista

”Ollaanko sääntö-Suomessa, jossa liikaa holhoavia rajoituksia?”

”Vahvasti kyllä. Esimerkiksi...”

Turun kaupunki kilpailuttaa urheiluseuroja.

- Yksikään seura ei kykene vastaamaan 15-sivuiseen hakemukseen.
- Kun kaikki sanoo ei, valitaan suoraan se haluttu seura.

”Julkinen hankintalakiviidakko on liian epäselvä.”

”Byrokratiaa tehdään byrokratian takia. Täydellistä voimavarojen tuhlaamista.”

Lainsäädäntö pielessä!

”Joillain hirveä hinku jäädä opintojen jälkeen Suomeen, mutta Migri ajaa pois juoksutuksen takia.”

”Nujertuu, jos liian rajoittunutta.”

Lainsäädäntö pielessä!

”Kuka pääsee maahan? Työkykyinen vai sodan uhri?”

”Joutuu syyniin, pitää olla kelpo tai uhri.”

”Nämä ovat kaksi täysin eri asiaa, mutta lainsäädännössä molemmat putket yhdistetty osaksi samaa maahanmuuttojärjestelmää.”

”Koko järjestelmä järjetön.”

”Turvapaikan saaneet toki turvassa, mutta eristyksissä.”

”Myös lainsäädäntö ja vaatimukset aiheuttaa kalterit.”

Lainsäädäntö pielessä!

”Lottovoitto syntyä Suomeen?”

”Absurdi ajatus, että voi vallata maata.”

”Rajat on vain sopimus.”

”Toisaalta paikallisesti eri kieli, kulttuuri, uskonnot... Kaikki vaikuttaa maan tapoihin ja lopputuloksiin.”

Lainsäädäntö kunnossa?

Tekoälystä

Antiikin kreikassa Platon esitti ajatuksen valtiosta, jossa viisaat (siis filosofit) päättivät ja muut toteutti.

Ollaanko menossa tähän suuntaan ja voiko viisaisiin (siis tekoälyihin) luottaa?

Onnistuisiko tekoäly byrokratian pienentäjänä?

- Tuleeko olemaan tuomari/johtaja?
- Pystyykö purkamaan lakitekstejä?
- Osaako suunnitella, nopeuttaa, tehostaa hakemusten käsittelyä?

”Miten tekomieli toimisi? Noudattaisiko se vain orjallisesti sääntöjä?”

”Nopeuttaisi ainakin tiedon käsittelyä ja sillä johtamista, mutta tiedon oltava kuitenkin järkevää.”

”Nykyiset tekoälymallit on moraalivapaita tai jopa moraalittomia työkaluja.”

Väittämä 1

”Ihmisten aikaa vapautuu, kun tietoviidakko raivataan ja suuresta osasta tietoa tulee tarpeetonta.”

Menneiden mietiskelijöiden esittämiä vaihtoehtovastauksia:

”Saavutetaan Marxilainen joutilaisuuden paratiisi.”

[Marx itse oli varsin epäselvä vallankumouksen jälkeisen maailman rakenteesta, mutta tässä muutama säe 175 vuotta vanhasta suunnitelmasta.]

”United action, of the leading civilised countries at least, is one of the first conditions for the emancipation of the proletariat.

In proportion as the exploitation of one individual by another is put an end to, the exploitation of one nation by another will also be put an end to. In proportion as the antagonism between classes within the nation vanishes, the hostility of one nation to another will come to an end.

[...]

We have seen above, that the first step in the revolution by the working class, is to raise the proletariat to the position of ruling as to win the battle of democracy.

The proletariat will use its political supremacy to wrest, by degrees, all capital from the bourgeoisie, to centralise all instruments of production in the hands of the State, i.e., of the proletariat organised as the ruling class; and to increase the total of productive forces as rapidly as possible.

[...]

When, in the course of development, class distinctions have disappeared, and all production has been concentrated in the hands of a vast association of the whole nation, the public power will lose its political character. Political power, properly so called, is merely the organised power of one class for oppressing another. If the proletariat during its contest with the bourgeoisie is compelled, by the force of circumstances, to organise itself as a class, if, by means of a revolution, it makes itself the ruling class, and, as such, sweeps away by force the old conditions of production, then it will, along with these conditions, have swept away the conditions for the existence of class antagonisms and of classes generally, and will thereby have abolished its own supremacy as a class.

In place of the old bourgeois society, with its classes and class antagonisms, we shall have an association, in which the free development of each is the condition for the free development of all.

[...]

In short, the Communists everywhere support every revolutionary movement against the existing social and political order of things. In all these movements they bring to the front, as the leading question in each, the property question, no matter what its degree of development at the time. Finally, they labour everywhere for the union and agreement of the democratic parties of all countries.

The Communists disdain to conceal their views and aims. They openly declare that their ends can be attained only by the forcible overthrow of all existing social conditions. Let the ruling classes tremble at a Communistic revolution. The proletarians have nothing to lose but their chains. They have a world to win.

WORKING MEN OF ALL COUNTRIES, UNITE!”

[Lähde: <https://www.gutenberg.org/ebooks/61>]

vai

”Dostojevski oli eri mieltä. Jos ihmisillä liian helppoa, menevät keksimällä keksimään keinot täydellisyyden tuhoamiseen.”

[Valitettavasti tästäkään lähdeoteoksesta ei löytynyt suomennosta ja alkuperäinen venäläinen ei ole enää muodissa, joten englantia kelvatkoon.]

”In short, one may say anything about the history of the world—anything that might enter the most disordered imagination. The only thing one can’t say is that it’s rational. The very word sticks in one’s throat.

And, indeed, this is the odd thing that is continually happening: there are continually turning up in life moral and rational persons, sages and lovers of humanity who make it their object to live all their lives as morally and rationally as possible, to be, so to speak, a light to their neighbours simply in order to show

them that it is possible to live morally and rationally in this world. And yet we all know that those very people sooner or later have been false to themselves, playing some queer trick, often a most unseemly one.

Now I ask you: what can be expected of man since he is a being endowed with strange qualities?

Shower upon him every earthly blessing, drown him in a sea of happiness, so that nothing but bubbles of bliss can be seen on the surface; give him economic prosperity, such that he should have nothing else to do but sleep, eat cakes and busy himself with the continuation of his species, and even then out of sheer ingratitude, sheer spite, man would play you some nasty trick. He would even risk his cakes and would deliberately desire the most fatal rubbish, the most uneconomical absurdity, simply to introduce into all this positive good sense his fatal fantastic element.

It is just his fantastic dreams, his vulgar folly that he will desire to retain, simply in order to prove to himself—as though that were so necessary—that men still are men and not the keys of a piano, which the laws of nature threaten to control so completely that soon one will be able to desire nothing but by the calendar.

And that is not all: even if man really were nothing but a piano-key, even if this were proved to him by natural science and mathematics, even then he would not become reasonable, but would purposely do something perverse out of simple ingratitude, simply to gain his point. And if he does not find means he will contrive destruction and chaos, will contrive sufferings of all sorts, only to gain his point!”

[Lähde: <https://www.gutenberg.org/ebooks/600>]

Vastalause

”PC, puhelin ja internet ei vapauttanut ainakaan aikaa.”

”Ihminen hakee vankilaansa.”

Väittäjä 2

”Tekoälystä tulee käyttöliittymä kaikkeen.”

[**Tarina tulevaisuudesta**]

Ihminen: ”Hoidatko... pankkiasian.”

Tekoäly: ”Juu. Hoidossa.”

Mitä tapahtuu seuraavaksi riippuu asiayhteydestä. Oliko ihminen rikollinen vai ei?!

[**Tämäkin tarina tulee varmasti toteen.**]

[Kukaan ei tehnyt vastaväitteitä.]

Tunteista

”Superrationaalinen tekoäly menee liian pitkälle. Jos tunteet jää pois päädytään maailmaan, jossa inhimillisuus jää pois.”

”Suuret päätökset tehtävä tunteella, pienet järjellä.”

Tarvitaanko vastavoima eli tunteellinen ”tekoäly”?

”Tekoäly voi esittää tuntevansa tunteita ja siihen myös liitetään ja heijastetaan tunteita helposti.”

”On jo psykedeelit ja aistieristyskammiot {*sensory deprivation tank*} olemassa.”

”Pimeässä metsässä kun eksyy, alkaa tuntemaan outoja tunteita.”

Epämukavuusalueella epämukavaa.

Nyky-yhteiskunnassa ei tarvitse tunteilla.

Tunteet piilotetaan vaikka perustunteet on jaettu tosiasia [melkein] kaikkien yksilöiden välillä.

Ne olisi hyvä tietää ja käsitellä.

Tunne on kehon vaste ympäristöön ja siinä esiintyviin tuntemattomiin asioihin.

Jos jonkin asian **tuntee** jo hyvin, se ei herätä juuri **tunteita**.

”Keho on miljoonia vuosia vanha ja tietää mitä tarvitsee selviytymiseen.”

”Lapsi oppii vasta, kun joutuu äidistä eroon, vaikka ei haluaisi.”

Toisaalta myöhemmällä iällä tämä jo luonnistuu.

Teini: ”Äiti, voisit sä häipyä.”

”Keho hikoili, kun katsoi vuorikiipeilyohjelmaa.”

”Ei aito kokemus vaan kuva ruudulla, mutta huijasi kehoa. Oliko keho viisas?”

Tunteita hyväksikäytetään mainonnassa/tarinankerronnassa.

- Asunnonvälittäjällä ”kiire”.
- Mainoksissa vain kauniita ja hymyileviä malleja
- Luvataan enemmän kuin tarjotaan.

”Keinot alkaa ärsyttämään.”

Tällaiset tilanteet, joissa keho vie harhaan, ohitetaan tiedustelemalla ja tekemällä päätös järjen avulla.

[Vaatii taas laiskuuden voittamista...]

”Liitetään siis omat arvot ostopäätökseen.”

”Mediakasvatus ja -lukutaito tulisi olla pakollinen oppiaine.”

Lopuksi

”Näin ensimmäisen joulumainoksen!”

♪ 118 päivää joulun *oli*. Laskit aivan itse melkein kaksi viikkoa sitten kun näit ekan mainoksen... ♪

Vai miten se laulu menikään?